

ELi ja eeskätt Lõuna-Euroopa põllumajandusmaa halvenemisega seotud probleemid: reageerimine ELi põllumajanduspoliitika vahendite abil

Euroopa Parlamendi 12. märtsi 2009. aasta resolutsioon Euroopa Liidus ja eeskätt Lõuna-Euroopas põllumajandusmaa halvenemisega seotud probleemide ning nendele reageerimise kohta ELi põllumajanduspoliitika vahendite abil (2008/2219(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse ÜRO 1994. aasta konventsiooni, mis käsitleb kõrbestumise vastu võitlemist põua või kõrbestumise all kõige tõsisemalt kannatavates riikides, eelkõige Aafrikas ja 1992. aasta bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni;
 - võttes arvesse oma 14. novembri 2007. aasta esimese lugemise seisukohta eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/.../EÜ, millega luuakse mullakaitse raamistik¹;
 - võttes arvesse oma 9. oktoobri 2008. aasta resolutsiooni veepuuduse ja põua probleemi kohta Euroopa Liidus²;
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 45;
 - võttes arvesse põllumajanduse ja maaelu arengu komisjoni raportit ja keskkonna-, rahvatervise- ja toiduohutuse komisjoni arvamust (A6-0086/2009),
- A. arvestades, et põllumajandus on loodusnähtustest olulisel määral sõltuv majandusharu, mis pakub samas ulatuslikke sekkumisvõimalusi;
- B. arvestades, et põllumajandus on parim vahend, mis aitab muldade seisundi halvenemist ära hoida, ja et see nõuab sobiva strateegia väljatöötamist, mis aitaks seda tegevust jätkata;
- C. arvestades, et Euroopa Liidu maapiirkondade elanikkonnal on oluline roll kõrbestumisevastases võitluses ning ELi tootjad aitavad olulisel määral kaasa taimkatte säilitamisele pidevalt põuda kannatavates piirkondades; arvestades, et eelkõige püsiluhtuuridel, rohumaadel ja metsadel on äärmiselt positiivne mõju pinnase veekogumisvõimele;
- D. arvestades, et eriti Lõuna-Euroopa, aga ka liikmesriikide teiste piirkondade põllumajandusmaa on inimtegevuse ja ilmastikutingimuste ebasoodsa vastastikuse mõju põhjustatud keskkonnaseisundi halvenemise keskmes;
- E. arvestades, et ka liiga intensiivne maaviljelus võib aidata kaasa pinnaseerosioonile, mille tulemuseks on mulla vaesumine;

¹ ELT C 282 E, 6.11.2008, lk 281.

² Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2008)0473.

- F. arvestades, et kõrbestumist peetakse praegu üheks nähtuseks, mis kõige enam ohustab Vahemeremaade muldasid;
- G. arvestades, et muld on inimtoidu, sööda, tekstiili ja kütuse tootmise aluseks ning sellel on oluline osa süsinikdioksiidi sidumisel; arvestades samas, et muldasid ohustab praegu rohkem kui kunagi varem pöördumatu kahju, mida tekitab tuule- ja pindmine erosioon, saastumine, sooldumine, pinnase katmine, orgaaniliste ainete kadu ja pinnase bioloogilise mitmekesisuse vähenemine;
- H. arvestades, et juba kogetud ebasoodne mõju väljendub hüdrogeoloogilises tasakaalu häiretes, merevee tungimises rannikualade põhjaveekihtidesse, mulla sooldumises, põllumajandusmaa hävimises, bioloogilise mitmekesisuse kahanemises, vastuvõtlikkuse suurenemises tulekahjudele ning taime- ja loomahaigustele;
- I. arvestades, et loetletud muutused loodus- ja inimkeskkonna ning tootmiskeskonna koostoimimises avaldavad olulist mõju taime- ja loomakasvatusele, põllumajandusmaa kasutamisele ja toiduainete pakkumisele, millel omakorda on ilmsed tagajärjed toiduga kindlustatusele ning väljarände tõttu ka asjaomaste alade sotsiaalsele, kultuurilisele ja majanduslikule struktuurile, põhjustades ka hüdrogeoloogilisi tagajärgi;
- J. arvestades, et niisutamine aitab pinnase niiske hoida ja täita põhjaveekihte ning et seda tuleks arvesse võtta ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) kavandamisel;
- K. arvestades, et veepuudus ja põud suurendavad veelgi põllumajandusliku toorme hinnatõusu ning arvestades samas vajadust tagada elanikkonna pidev varustatus toiduga;
- L. arvestades, et põllumajanduse ja metsanduse suunamine pakub võimalust mõjutada süsiniku üldist tasakaalu ja võib aidata kaasa kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamisele;
- M. tuletades meelde eespool nimetatud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni, mille eesmärk on võidelda haritava maa kvaliteedi halvenemise ja põudade vastu, samuti tuletades meelde asjaolu, et Euroopa Parlament toetab seda konventsiooni;
- N. tunnustades, et veeraamdirektiiv (direktiiv 2000/60/EÜ¹) kujutab endast peamist pinnasekaitset reguleerivat õigusakti, et see toetab piirkondadevahelist koostööd, vee säästvat kasutust ja olemasolevate veeressursside kaitset ning aitab ühtlasi vähendada üleujutuste ja põua mõjusid;
- O. arvestades, et vaja on integreeritud ja multidistsiplinaarset lähenemisviisi, et vältida vajadust otsida lahendusi kriisiolukorras, mis võib põhjustada kahjulikku mõju ja ahelreaktsioonina ohtlikke tagajärgi;
- P. arvestades, et vaja on jälgida olemasolevate nähtuste arengut ja uute ohtlike olukordade teket, kasutades selleks satelliitjälginisüsteeme ja mullastike (kartograafilisi) mudeleid;
- Q. arvestades, et selliseid äärmuslikke ilmastikutingimusi, mis hõlmavad põua ja tugevate vihmasadude vaheldumist, esineb üha sagedamini, mis omakorda kiirendab litosfääri

¹ EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1.

lagunemist eelkõige piirkondades, kus pinnas on oma struktuuri tõttu ohualtim, olgu see siis Põhja- või Lõuna-Euroopas;

- R. arvestades, et toiduainete nõudlus on suurenenud ja hinnad tõusnud kogu maailmas,
1. arwab, et ÜPP suunised ja juhtimismeetodid peaksid sisaldama selgesõnaliselt põhimõtteid ja vahendeid, mille eesmärk on kaitsta kliimat üldiselt ja vähendada eelkõige muldade degradeerumisega kaasnevat kahju;
 2. rõhutab, et ühendus peab põllumajanduse kliimamuutustega kohandamise meetmeid rahastama, tuginedes territoriaalsele lähenemisviisile, mille puhul võetakse arvesse ELi eri piirkondade ohustatuse astet; juhib tähelepanu asjaolule, et rahvusvahelisel ja Euroopa tasandil antud usaldusväärsete hinnangute kohaselt on Lõuna-Euroopa põllumajandusmaa kliimamuutuste mõjule tundlikum;
 3. väljendab kahetsust liikmesriikide riigipeade ja valitsusjuhtide lühinägelikkuse üle, kui nad otsustasid vähendada maaelu arengule antavaid toetusi ning täheldab, et teises sambas on ette nähtud liiga vähe vahendeid kliimamuutustest tingitud uute probleemidega tegelemiseks;
 4. on arvamusel, et praeguste probleemide lahendamiseks, mille hulgas on toiduainete puudus, veenappus, temperatuuritõus ja evapotranspiratsioon ning muldade degradeerumise oht, on vajalik uute ühtsete ja teaduslikel alustel põhinevate põllumajanduslike meetmete võtmine, mis on rakendatavad Vahemere piirkonna kliimaatilistes tingimustes; liidu ja liikmesriikide institutsioonide abiga peavad need meetmed kajastama ka niisuguste toidukultuuride teadusuuringuid ja arendamist, mis on kohandatud uutele kohalikele keskkonnatingimustele, sh vee säästmine, ning tagama ühtlasi põllumajandustootjatele piisava sissetuleku, mis võimaldab neil säilitada euroopalikku elatustaset;
 5. leiab, et mullakaitse strateegia peaks ÜPP heade põllumajandus- ja keskkonnatingimuste põhimõtete raames soodustama meetmeid olemasolevate kuivendussüsteemide toimimise ja ökoloogilise säästvuse kontrollimiseks ja parandamiseks, mille raames koostatakse ökoloogiliselt säästvaid, asukohaga kohandatud veevarude majandamise kavu ning nõustatakse põuast ohustatud asukohtade põllumajandustootjaid kasvukohaga sobivate ja veesäästlike kultuuride eduka viljelemise küsimuses;
 6. soovib, et EL toetaks jõulisemalt põllumajandusmaa veevarude majandamise parandamist, mille jaoks oleks vaja edendada tõhusamate ja eri kultuuridele kohandatud niisutussüsteemide kasutuselevõtmist, edendada sellealaseid teadusuuringuid ning pakkuda stiimuleid biotehnoloogiliste saavutuste kasutamiseks;
 7. peab vajalikuks luua ja hallata tehistiikide rühmi (sisemaal paiknevad tehistiigid), mida kasutatakse niisutamiseks ja tulekahjude kustutamiseks ning mis paiknevad eelistatult nii, et võimalik oleks kasutada vee loomulikku langemist (mis hoiab talituskulud võimalikult väikesed), kasutades ka asulareovett, mida on puhastatud taimede abil või biotiigis;
 8. rõhutab terrasspõllunduse tähtsust erosiooni vastu võitlemisel ja pinnase veekogumisvõime parandamisel ning peab mõttekaks võtta meetmeid terrasside säilitamiseks, taastamiseks ja uute kasutuselevõtmiseks;

9. on seisukohal, et põllumajandus- ja metsandussüsteemid peaksid hõlmama väheviljaka või reostatud põllumajandusmaa metsastamist, kuna põõsaste juured võivad kinnitada ebastabiilse pealmise mullakihi selle all asuva stabiilse kivikihi külge, mis toimib puhastava aluspinnana;
10. on selle poolt, et kujundatakse ühenduse metsanduspoliitika, mille peamine eesmärk on võidelda kliimamuutuste vastu;
11. peab lisaks sellele vajalikuks pakkuda stiimuleid selliste põllumajandusmeetmete võtmiseks, mis tagavad taimkatte säilitamise, et vältida erosiooni põhjustatud jõesängide sooldumist;
12. rõhutab, et mitmetele Vahemere piirkonna põõsastele on omane hea tulekindlus ja neil on suurepärase vegetatiivne taastumisvõime, mistõttu tuleks neid ära kasutada eeskätt nende juurestiku sobivuse tõttu võidelda mulla erosiooni vastu;
13. on seisukohal, et sel eesmärgil tuleks viljeleda vähem vett vajavaid taimi või teatavatel juhtudel tuleks kevadkultuurid asendada talvekultuuridega, mis vajavad vähem niisutamist ja pakuvad peale selle pinnasele tõhusat kaitset ning võimaldavad võidelda erosiooniga, kuna pinnas on kriitilisel talveperioodil taimestikuga kaetud;
14. on seisukohal, et kohalikud puukoolid suudavad toota keskkonda paremini sobivaid ökotüüpe ja sellist tegevust tuleks toetada eriomaste meetmetega;
15. nõuab, et toetataks hekkide säilitamist ja istutamist, eriti nendes piirkondades, kus need on viimaste aastate jooksul hävinud;
16. tunnustab taimede geneetiliste ressursside olulist rolli põllumajandustootmise kohandamisel muutuvate ilmastikutingimustega; kutsub seetõttu komisjoni ja liikmesriike üles töötama välja programme, millega innustatakse põllumajandustootjaid ja aednikke ning väikeseid ja keskmise suurusega puukoole säilitama ja arendama taimede geneetilisi ressursse;
17. viitab kesamaade olulisusele põllumajandusmaade taastumisel ja veekogumisevõime jaoks; kutsub komisjoni ja asjassepuutuvaid liikmesriike üles toetama Vahemere piirkonna ökosüsteemide muldadele kohandatud viljelussüsteeme;
18. leiab, et ÜPP heade põllumajandus- ja keskkonnatingimuste põhimõtted peaksid nägema orgaanilise aine mullas säilitamise kriteeriumite all ette stiimulid süsiniku neeldamiseks ja sidumiseks, mis tugineb kuivpõllundusmeetodite kasutamise optimeerimisele (võimalikult vähene muldade ülemiste kihtide harimine, külvikord, keskkonda sobivad genotüübid, koguaurumise seire, sihipärane väetamine, integreeritud tõrje, jne);
19. kutsub piirkondliku tasandi pädevaid asutusi üles töötama välja muutunud keskkonnanõuetele ja -tingimustele vastavaid niisutusvee majandamiskavasid ja kasutusviise, nägema ette veevarude sihipärast ja kvaliteedist olenevat kasutamist ning tagama, et niisutusvee majandamisega tegelevad üksused optimeerivad olemasolevate veevarude majandamist, arvestades vajadust vähendada raiskamist veevarustussüsteemides;
20. soovib, et ühenduses loodaks põudade seirekeskus Kopenhaagenis asuva Euroopa

Keskkonnaagentuuri eritalitusena ning tugevdataks ELi võimet reageerida kooskõlastatult tulekahjudele, kuna nii põuad kui tulekahjud aitavad märkimisväärselt kaasa kõrbestumisele ja põllumajandusmaa degradeerumisele, eelkõige Vahemere piirkonnas;

21. rõhutab vajadust parandada liikmesriikide teabe edastamise tõhusust ning selle kooskõlastamist;
22. soovib varajase hoiatamise süsteemi väljatöötamist muldade seisundi pidevaks jälgimiseks, mis võimaldaks võtta õigeaegselt meetmeid erosiooni vältimiseks, orgaaniliste ainete vähenemise peatamiseks, sest see põhjustab kasvuhoonegaaside eraldumist, samuti haritava maa ja bioloogilise mitmekesisuse vähenemise vastu;
23. kutsub komisjoni üles lisama oma 2009. aastaks kavandatud ettepaneku raames, mis käsitleb mägipiirkondade ja saarte ning muude ebasoodsate looduslike tingimustega piirkondade uut määratlust, jälgitavate piirkondade peamiste hindamiskriteeriumite hulka muldade degradeerumise ja kõrbestumise ohtu;
24. peab vajalikuks uurimis-, arendus- ja uuendustegevuse tugevdamist, seejuures tuleb pöörata erilist tähelepanu piirkondadele, mida ohustavad kõige tõsisemalt veepuudus ja põud, samuti tuleb võtta arvesse biotehnoloogia valdkonnas tehtud edusamme;
25. kutsub komisjoni üles uurima 2009. aastaks kavandatud seitsmenda raamprogrammi vahekokkuvõtte ajal innustavamate stiimulite ette nägemist mitme liikmesriigi poolt läbi viidavale teadus- ja arendustegevusele, mille eesmärk on parandada teadmisi degradeerumisohus muldade ja piirkondade säästvama majandamise kohta;
26. kutsub komisjoni üles analüüsima vajadust luua raamistik, mille eesmärk on võidelda kliimamuutuste põhjuste ja tagajärgede, eelkõige muldade degradeerumise vastu;
27. arvab, et nii valdkonna töötajatele kui ka üldsusele tuleks korraldada asjakohast väljaõpet ja täiendkoolitusi eesmärgiga leida konkreetseid lahendusi ja suurendada inimeste teadlikkust jagatud vastutusest keskkonnaressursside kasutamisel;
28. palub, et Euroopa Liit pakuks eelkõige noortele põllumajandustootjatele suunatud teavitus- ja koolitusmeetmeid, et edendada mullakaitset soodustavate põllumajandusmeetodite kasutuselevõtmist, eriti mis puudutab kliimamuutuste tagajärgi ja põllumajandustootmise mõju kliimale;
29. tuletab meelde, et kooskõlas Euroopa Parlamendi 5. juuni 2008. aasta resolutsiooniga noorte põllumajandustootjate tuleviku kohta käimasoleva ühise põllumajanduspoliitika reformi raames¹, tuleks projektide rahastamise kaalumisel eelistada projekte, mis soodustavad noorte inimeste põllumajandusettevõtlusega alustamist;
30. peab vajalikuks, et EL tugevdaks ja parandaks sõltumatust sööda ja toiduainete osas ja suutlikkust ennast nendega ise varustada, tagades muu hulgas põllumajandusmaa ja selle viljakuse parema kaitse, edendades eelkõige karjamaa säästvat kasutamist loomakasvatuse eesmärgil (karjatavate loomade liha tootmise programmid ja toetused looduskaitsega kooskõlas olevale karjatamisele), et saavutada suurem sõltumatus

¹ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2008)0258.

söödaimpordi osas; on seisukohal, et kui ÜPPga tahetakse aidata kaasa maailma toiduga kindlustatusele ja jätkusuutlikkusele, tuleb ELi põllumajanduses teha jõupingutusi taime- ja loomakasvatuse ning energiatootmise tasakaalu saavutamise suunas;

31. nõuab, et ülemaailmse süsinikdioksiidi turu raames edendataks metsade kaitset ja taastamist, samuti taasmetsastamist erinevate liikidega, eeskätt liikmesriikides, kus looduslikud metsad on kadunud, ning rõhutab, et ELis on vaja hakata metsi majandama ühiste põhimõtete järgi ja jätkusuutlikult;
32. rõhutab metsade rolli veeringes ja metsade, heina- ja karjamaade ning haritava pinna tasakaalu olulisust säästva veemajanduse jaoks; rõhutab orgaaniliste ainete poolest rikaste muldade rolli ja kultuuride vaheldumise olulisust; hoiatab selle eest, et haritavate maa-alade suurenemine kujutab endast ohtu põllumajandusele, toiduainetega kindlustamisele ja säästvale veemajandusele;
33. nõuab, et rohumaa, püsiva karjamaa ja metsade säilitamisega seotud põllumajandustegevuse raames tunnustataks võimalust siduda roheliste sertifikaatide andmine avalike hüvede pakkumisega (süsinikdioksiidi kogumine, bioloogiline mitmekesisus, mullakaitse);
34. kutsub liikmesriike üles kasutama ÜPP teist sammast toetuste andmiseks rohumaa, püsiva karjamaa ja metsade säilitamisega seotud põllumajandustegevusele ning andma nii viisi panuse avalike hüvede pakkumisse (süsinikdioksiidi kogumine, bioloogiline mitmekesisus, mullakaitse); kutsub komisjoni üles käsitlema karjamaa säilitamist kui esmatähtsat eesmärki;
35. palub nõukogul ja komisjonil vaadata läbi kahjustunud muldade taastamise strateegiad, mis sisaldavad ergutavaid meetmeid muldade seisundi halvenemise piiramiseks;
36. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.